

Posudok diplomovej práce

Petra Mendlová: Rumunská dramatická tvorba 60. a 70. let 20. století

Predložená diplomová práca P. Mendlovej preukazuje dobrú znalosť primárneho materiálu, v tomto prípade dramatickej tvorby štyroch významných autorov rumunskej literatúry 20. storočia. Vcelku ide o dosť rozsiahly materiál. Ak vezmeme do úvahy, že autorka podrobne reprodukuje päť titulov od každého autora a že na prípravu a výber titulov potrebovala ďalší materiál, vidno tu úsilie, ktoré treba vyzdvihnúť. Podobný prístup k literárnemu materiálu, ktorý znamená aj rozhlád a schopnosť výberu, je nielen chvályhodný, ale aj významný pre autorkino vlastné formovanie. Navyiac práca obsahuje tri résumé v troch jazykoch, čo sa opäť nestáva často a čo by malo tvoriť súčasť každej práce, ktorá má ambície vstúpiť do širšieho komunikačného procesu.

Ako samostatné prílohy práca prináša aj preklad dvoch jednoaktoviek od T. Mazila *Frumos e în septembrie la Venezia* a *Pălăria de pe noptieră*. Je opäť dobré, že tieto preklady sa ocitli v práci vo forme príloh a že ich prekladateľka označila ako pracovné preklady. To znamená, že o nich možno diskutovať alebo ich ďalej prepracovávať.

Pokiaľ ide o sekundárnu literatúru, tu treba tiež konštatovať s uznaním, že súpis obsahuje tridsať päť titulov, samozrejme, vrátane encyklopedických a slovníkových prác, čo je ovšem pri diplomových prácach jeden zo základných východzích prameňov. Je pravda, že vo výklade sa to prejavuje menej viditeľne, to znamená nižším počtom citácií v texte, ale poznámky obsahujú nielen odkazy na zdroje, ale aj pôvodné znenie preložených citátov. Treba oceniť usporiadanie výňatkov z originálov do poznámok, pretože výsledkom je, že nezaťažujú text výkladu.

Dramatickí autori, ktorých si autorka vybrala na analýzu, sú pre dané obdobie reprezentatívni. Samozrejme, vzhľadom na rozvinutosť dramatickej tvorby a na obľúbenosť divadelného umenia v Rumunsku bol výber zjednodušením. Ju však nutne podotknúť, že ide nielen o významných, ale aj rôznorodých autorov. Tým obraz dramatickej spisby v 60. a 70. rokoch 20. storočia v Rumunsku v predloženej práci svedčí o živom kultúrnom dianí. Popri rôznorodosti sa tu ukazujú aj spoločné črty autorských prístupov, ktoré situujú ich tvorbu do daného obdobia. Tieto črty autorka vystihla, ale, žiaľ, nezovšeobecnila, neprepojila ich navzájom, hoci inak vystupujú z výkladu pomerne dosť zreteľne.

Analýza konkrétnych diel, ktorých je pri každom autorovi päť, sa zamerala na popis zobrazeného deja v hre. Je dôkladná, ale popisná a drží sa striktne obsahu diela. Je to na škodu vecí. Takto občas čitateľ nadobúda dojem, že ide o slovník obsahov literárnych diel, pretože ich je priveľa a metódaostáva jednotvárna, dej hier je prerozprávaný v podstate priamo podľa dejstiev a obrazov. Tu možno vypozerovať dva javy. Jednak autorkino presvedčenie o všemocnosti zobrazených dejov pri tvorbe významu hry a pri jej významovej interpretácii, a po druhé, postupnú zmenu podielu prerozprávaných dejov, ktorý od autora k autorovi zaberá čoraz menší priestor, akoby sa sama autorka prepracovávala k zisteniu, že nie všetko pre význam a zmysel diela je obsiahnuté v deji

literárneho diela. Každé prerozprávanie deja pokračuje v práci zmienkami o použitom jazyku a v interpretácii jeho zmyslu. V týchto častiach sa prejavuje do istej miery autorkina neskúsenosť, pretože hoci na viacerých miestach vystihuje zmysel diela a použité prostriedky správne, nedokáže ich hlbšie interpretovať, ostáva na povrchu, a nedáva ich do súvislosti s ostatnými hrami. Je to dané tým, že diplomantka sa sústreďuje na obsah hier, ktorý ju svojou rôznorodosťou rozptyľuje a nedovolí jej uvedomiť si spoločné príznaky, charakteristické dokonca aj ako príznaky určitej literárnohistorickej doby. Akcent na obsah a príliš veľké množstvo popisne spracovaného materiálu jej uzatvára prístup k jeho významu.

Interpretácia významu hier v práci spočíva na deji, prípadne na jazyku, ale to sú asi všetky prostriedky, ktoré autorka pri analýze diel využíva. Na druhej strane, pokúša sa aj o individuálny prístup a vlastné interpretácie, čo je opäť chvályhodné. Z nedostatku oporných a orientačných prostriedkov, čo sú umelecké výrazové prostriedky, jej vlastné interpretácie pri analýzach sklzávajú k naivite, k bezprostredným impresiám, citovým dojmom, niekedy až ku konvenčným vyjadreniam. Samozrejme, že sú tu aj zaujímavé a bystré postrehy, ale nepodložené a dojmové vyjadrenia typu „V tomto okamžiku by možná jiný autor orientoval dej zcela jiným směrem...“ (s. 65) by sa v školenej práci už nemali vyskytovať. Ak áno, tak potom v nedojmovej a v dokumentovanej podobe – napríklad, taký a taký autor (alebo taká a taká poetika či literárny smer) riešil podobnú situáciu iným spôsobom, a doložiť toto iné riešenie. Z rovnakých dôvodov sa stáva, že autorka používa príliš kolokviálne výrazy („...ale pod taktovkou Iona Băieșa...“ (s. 65), „...velké rozčarování diváka...“ (akého? ktorého? autorkinho?, s. 77), „... skvělý nápad...“) a pod.

Je významným prínosom, že autorka sa podujala prácu završiť samostatným záverom a že v tomto závere sa pokúsila sústrediť svoje poznatky a sceliť ich. Je to chvályhodný pokus, no opäť nie úplne vyrovnaný. Autorka nazhromaždila dosť materiálu aj na hlbšie zovšeobecnenia, napriek tomu sa aj tu nechala zviest' k zopakovaniu predchádzajúcich konštatovaní. Svoje poznatky vyjadrila v podstate zjednodušeným (i keď nie mylným) konštatovaním, že skúmaní autori stvárnili svoje diela „osobitným a zároveň inovačným spôsobem“. Proti tomu nemožno nič namietat', rozhodne to však nie je prevratné zistenie. Najmä ak nie je jasné, v čom inovácie spočívali a voči komu a čomu.

Na záver by som osobitne ocenila jej pokus o charakterizáciu dobovej atmosféry a politickej situácie, v ktorej rumunská literatúra v 20. storočí žila, v úvode práce. Bol to skutočne dobrý pokus, napriek prirodzene malej skúsenosti. Z týchto dôvodov navrhujem predloženú diplomovú prácu prijať na obhajobu.

PhDr. Libuša Vajdová, CSc.
ÚSvL SAV Bratislava